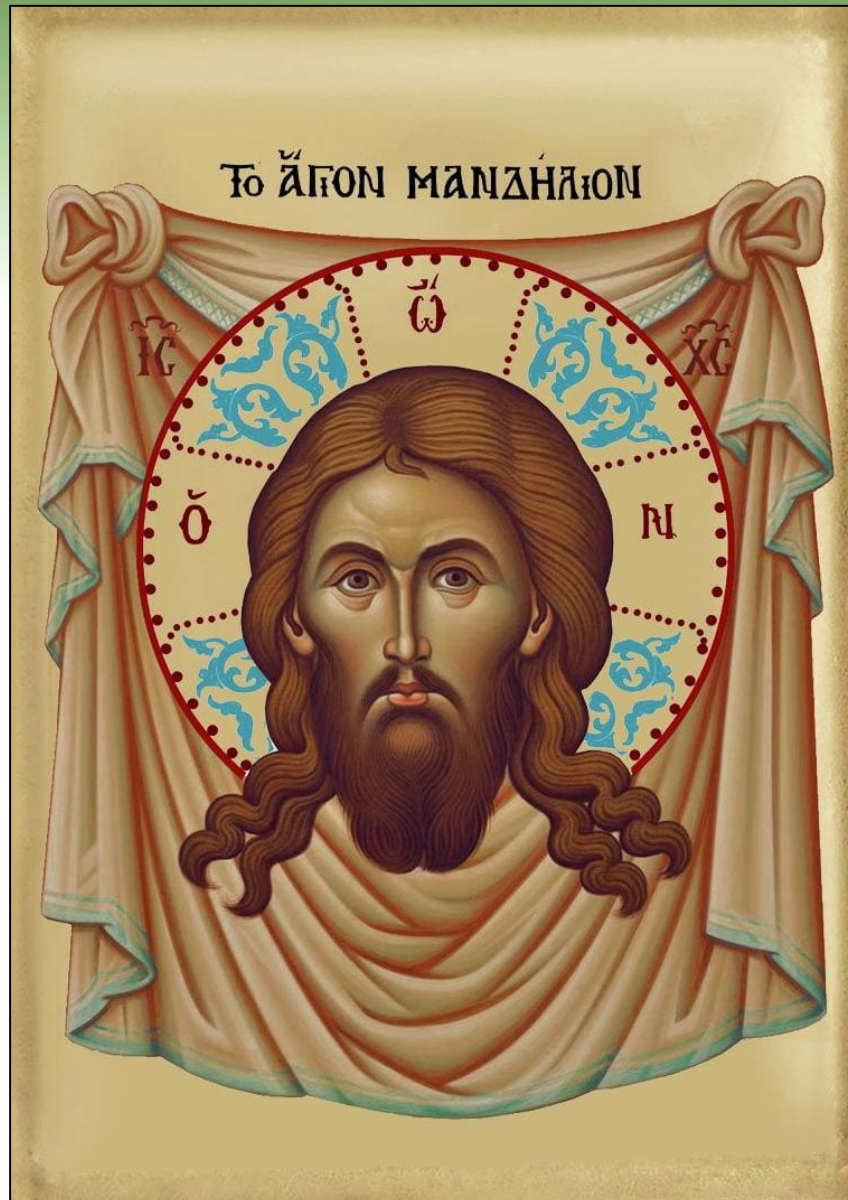

De geschiedenis van het icoon

Orthodoxe godsdienst

Naam:

Deze lesbundel werd ontwikkeld door Tatiana Atourina en Maria Chrysochoidou, leerkrachten orthodoxe godsdienst in het lager onderwijs in Vlaanderen. Vormgeving en tekstcorrectie werden verzorgd door Marc Goris.

De afbeeldingen van iconen werden opgenomen voor didactische doeleinden.

Deze lesbundel kan vrij worden gebruikt en gedownload via www.orthodoxelessen.be. Het is niet toegestaan teksten en oefeningen uit deze lesbundel te wijzigen of buiten de context van deze lesbundel te gebruiken, kopiëren of vermenigvuldigen.

Het eerste icoon, het Mandylyon

Een icoon is een afbeelding van Jezus Christus, de Moeder Gods, heiligen en de grote feesten. Het woord “icoon” komt van het Griekse woord “eikona” wat betekent: een tekening, een afbeelding. Iconen zijn religieuze objecten die een belangrijke functie hebben binnen de Orthodoxe kerk.

Het eerste icoon, dat “het doek van Edessa” of “het Mandylyon” heet, werd volgens de overlevering door Jezus zelf gemaakt. Het is een relikwie waarop het gezicht van Jezus te zien is.

Volgens de traditie werd Jezus, bekend om zijn vele genezingen in Palestina, op een dag gevraagd om naar een zieke koning van de verre stad Edessa te gaan om hem te genezen. Omdat Jezus en Zijn apostelen Palestina niet konden verlaten, waste Hij Zijn gezicht met water en drukte het tegen een witte doek. Hierop verscheen de afdruk van Zijn gezicht. Jezus stuurde het doek met Zijn gezicht naar de zieke koning. Toen de koning het aanraakte, genas hij.

Mandylyon betekent: “doek met het niet door mensenhanden gemaakt portret van Christus”. Het werd immers niet door mensen, maar door Jezus zelf gemaakt. Alle iconen van Christus zijn gebaseerd op het Mandylyon. De Orthodoxe Kerk beschouwt dit doek als het echte en oudste beeld van Christus.

overlevering

doek met niet door mensenhanden gemaakt portret van Jezus Christus

relikwie

deel van het lichaam van een heilige of een voorwerp van een heilige, zoals een stuk van zijn kleding.

Mandylyon

godsdienstige verhalen die mondeling van de ene generatie op de volgende worden verder verteld.

Uit welke taal is het woord “icoon” afkomstig?

- ☐ het Latijn
- ☐ het Grieks
- ☐ het Arabisch
- ☐ het Russisch

Wie heeft het Mandylion gemaakt?

- ☐ een apostel van Jezus
- ☐ Maria Magdalena
- ☐ Jezus zelf
- ☐ een onbekende kunstenaar

Waarom is het Mandylion een relikwie?

- ☐ Het is het oudste portret van Jezus.
- ☐ Het toont het gezicht van Jezus.
- ☐ Jezus heeft het doek zelf aangeraakt.
- ☐ Het werd voor een koning gemaakt.

Waarom kon Jezus niet zelf naar de zieke koning van Edessa gaan?

- ☐ Hij was te druk met andere taken.
- ☐ Hij wilde niet reizen.
- ☐ Hij kon Palestina niet verlaten.
- ☐ Hij wilde de koning testen.

Waarop staat het Mandylion afgebeeld?

- ☐ op een houten paneel
- ☐ op een witte doek
- ☐ op een dierenvel
- ☐ op papier

Hoe verscheen het gezicht van Jezus op het Mandylion?

- ☐ door een wonderbaarlijke gebeurtenis
- ☐ door een schilder die de afbeelding maakte
- ☐ door een visioen van de koning van Edessa
- ☐ door het afdrukken van Jezus' gezicht op een witte doek

Wat wordt gezegd over de oorsprong van alle iconen van Christus?

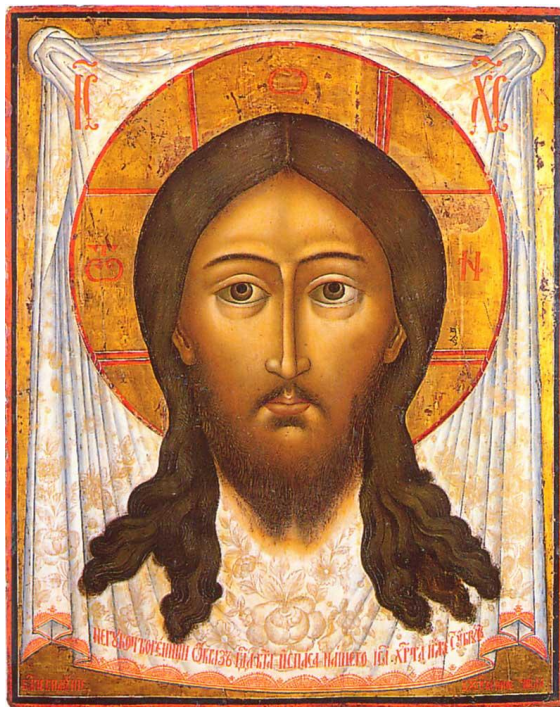
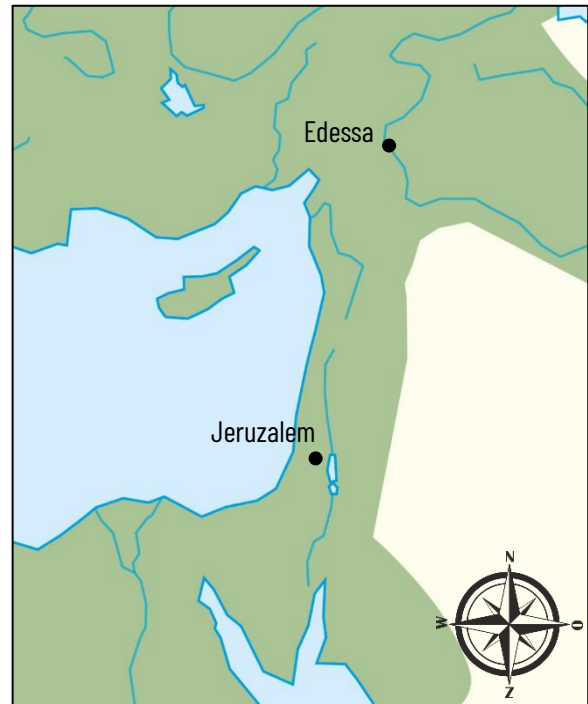
- ☐ Ze zijn allemaal gemaakt door Jezus zelf.
- ☐ Ze zijn allemaal gebaseerd op het Mandylion.
- ☐ Ze zijn allemaal gemaakt door apostelen van Jezus.
- ☐ Ze zijn allemaal gemaakt door de eerste christelijke kunstenaars.

Waar ligt de stad Edessa?

- ☐ ten zuiden van Jeruzalem
- ☐ ten oosten van Jeruzalem
- ☐ ten noorden van Jeruzalem
- ☐ ten westen van Jeruzalem

Tegenwoordig heeft Edessa een andere naam: Urfa. Weet jij in welk huidig land deze stad ligt?

.....

Kijk goed naar het icoon van het Mandylion. Beantwoord dan de vragen.

Jezus kijkt op het icoon

- ☐ recht naar mij
- ☐ van mij weg

De blik in de ogen van Jezus is

- ☐ vermoeid
- ☐ indringend

Zijn haren ☐ zijn in het midden gescheiden.
☐ vallen over Zijn gezicht.

Zijn haren vallen in dikke strengen omdat ☐ Zijn haren nat waren
☐ Zijn haren niet gewassen waren

Zijn hals is ☐ lang en slank
☐ niet op het icoon te zien

Zijn baard is ☐ een beetje in twee gespleten
☐ afgeschoren

Het doek zelf ☐ wordt mee op het icoon geschilderd
☐ is op het icoon niet te zien

Kleur het vakje met het juiste vervolg van de zin in het groen.

Het woord icoon komt van het

Engelse “coin”, wat betekent “munt”.

Griekse “eikona”, wat betekent “afbeelding”.

Mandylyon is

doek met het niet door mensenhanden gemaakt portret van Jezus.

een oude stad in Turkije, die nu Urfa heet.

Een relikwie is

een ander woord voor godsdienst.

een voorwerp dat in aanraking is geweest met een heilige.

Het doek met de afbeelding van Jezus was bestemd voor

de koning van Jeruzalem.

de koning van Edessa.

Op het Mandylyon kijkt Jezus

op een indringende manier recht naar mij.

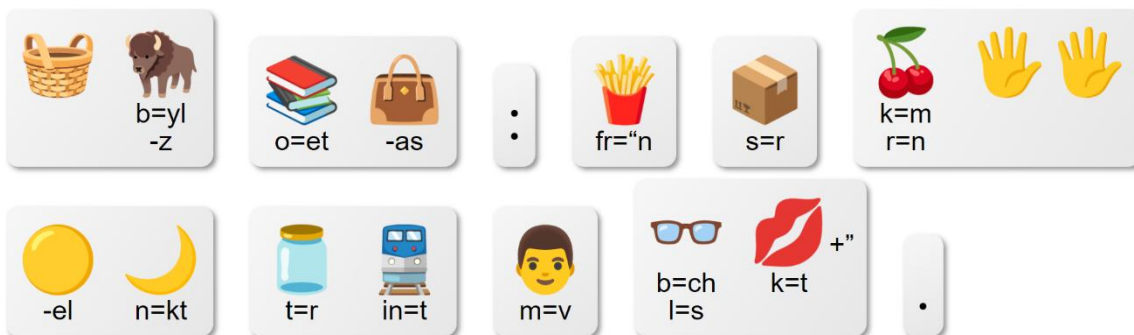
op een vermoeide manier naar beneden.

We kennen het verhaal van het Mandylyon omdat het

in het Evangelie staat.

mondeling werd doorverteld.

Los deze rebus op:

.....

.....

.....

De iconen van Lucas en de symbolen van de catacomben

Lucas, een van de vier Evangelisten, was niet alleen de auteur van een Evangelie, maar ook een uitstekend schilder. Hij schilderde de eerste iconen van Maria met het kind Jezus. Deze iconen van Lucas werden later vele malen gekopieerd door verschillende iconenschilders. Dat bewijst hoe belangrijk en invloedrijk zijn werk was voor de ontwikkeling van de christelijke iconografie.

Maar de vervolging van de christenen door de Romeinse keizers, die begon in 64 na Christus, stopte de ontwikkeling van iconografie gedurende 250 jaar. Christenen werden gedwongen om hun geloof in het geheim uit te oefenen om arrestatie en marteling te vermijden. Een van de veiligste plekken voor

hen waren de catacomben. In deze ondergrondse begraafplaatsen konden christenen hun geloof belijden, samenkomen voor aanbidding en hun doden begraven volgens christelijke tradities.

In deze catacomben begonnen christenen de muren te versieren met symbolen. Deze symbolen hadden vaak een diepere betekenis en dienden als een vorm van geheime communicatie onder de gelovigen.

Voorbeelden van zulke symbolen zijn het christogram (een monogram van Christus), het brood en wijn (symbool voor de Heilige Communie) en de goede herder. Deze vroege christelijke kunstwerken in de catacomben zijn een belangrijk bewijs van het geloof en de creativiteit van de vroege christelijke gemeenschappen ondanks de zware vervolging die ze moesten doorstaan.

uitstekend	de kunst van het maken van afbeeldingen van heiligen in de orthodoxe traditie
invloedrijk	met veel effect op andere mensen
iconografie	zeer goed, prima
catacomben	zeer goed nieuwe ideeën bedenken en mooie dingen maken
monogram	een symbolische voorstelling van iets of iemand, samengesteld uit twee of meer letters
creativiteit	een ondergronds gangenstelsel, vooral bedoeld voor het begraven van doden

Kleur de zinnen die waar zijn in het groen. De zinnen die niet waar zijn kleur je rood.

De evangelist Lucas was een uitstekend schilder.

Lucas schilderde de eerste iconen van Maria met het kind Jezus.

Tijdens de vervolgingen van de christenen werden er heel veel iconen geschilderd.

De christenen gingen naar de catacomben om er iconen te schilderen.

De christenen versierden de muren van de catacomben met christelijke symbolen.

Christenen werden in die tijd gedwongen om iconen te schilderen.

Verbind de symbolen met de juiste afbeelding en met de betekenis.

anker

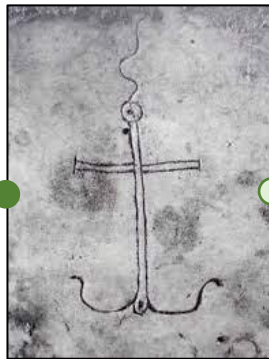
eerste twee letters van Christus in het Grieks.

duif

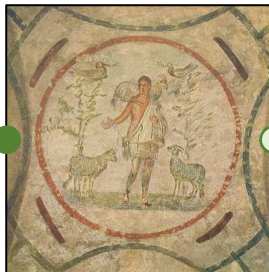
symbool van hoop en stevigheid in het geloof

XP

symbool van de Heilige Geest

ΑΩ

de eerste en laatste letters van het Griekse alfabet, die verwijzen naar de eeuwigheid van God

goede herder

Christus waakt over de gelovigen

boot

symbool van de Orthodoxe Kerk op weg naar haar haven: Jezus Christus

Wat is een monogram?

- ☐ een symbool dat onwettig op de wanden van de catacomben werd gezet
- ☐ een voorstelling van iets of iemand, samengesteld uit twee of meer letters
- ☐ een icoon dat geschilderd werd door de evangelist Lucas
- ☐ een symbolische voorstelling van de Heilige Communie

Welk symbool staat voor hoop en stevigheid in het geloof en werd vaak gebruikt in de catacomben?

- ☐ goede herder
- ☐ duif
- ☐ anker
- ☐ XP

Welk symbool vertegenwoordigt de Heilige Geest?

- ☐ anker
- ☐ duif
- ☐ goede herder
- ☐ boot

Wat zijn de eerste en laatste letters van het Griekse alfabet, die verwijzen naar de eeuwigheid van God?

- ☐ XP
- ☐ anker
- ☐ AΩ
- ☐ goede herder

Wat is het symbool van de Orthodoxe Kerk?

- ☐ boot
- ☐ AΩ
- ☐ anker
- ☐ XP

Waarvoor staat het anker symbool?

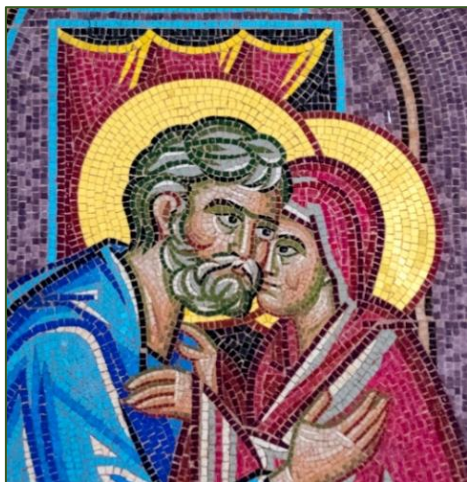
- ☐ voor de boot die de Orthodoxe Kerk is
- ☐ voor de eeuwigheid van God
- ☐ voor Jezus, die over de gelovigen waakt
- ☐ voor hoop en stevigheid in het geloof

De ontwikkeling van de iconografie

Na de periode van vervolging en de daaropvolgende vrijheid voor christenen om kerken te bouwen, werden twee technieken gebruikt om iconen te maken: het fresco en het mozaïek.

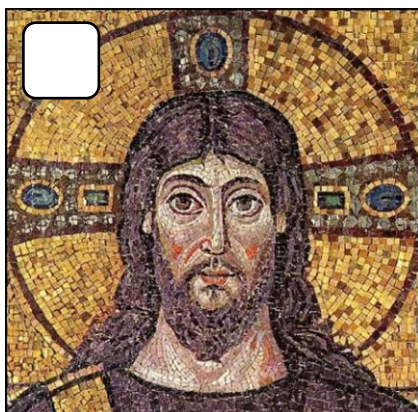
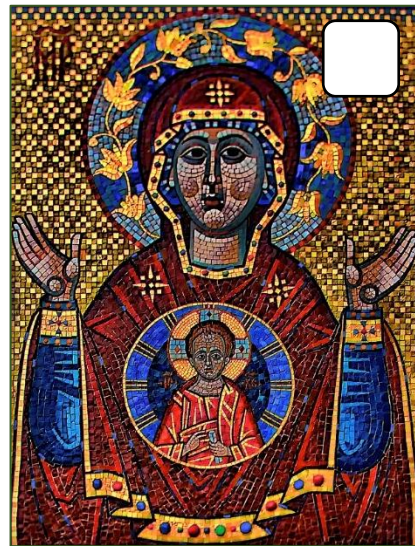
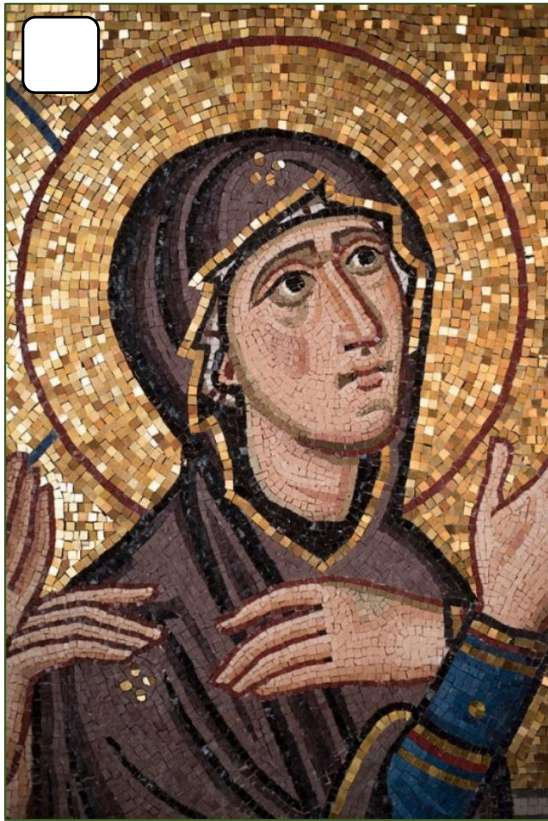
Fresco is een schildertechniek om iconen rechtstreeks op muren te maken. Het begint allemaal met een verse, natte laag van kalk - die lijkt op gips - dat op een muur of plafond wordt gesmeerd. Terwijl dat kalk nog nat is, beginnen kunstenaars onmiddellijk te schilderen. Daarom heet deze techniek ook fresco, wat het Italiaanse woord voor “vers” is. De verf die de schilders gebruiken, wordt “opgezogen” door het natte gips en wanneer het gips dan opdroogt, gebeurt er iets bijzonders: de verf wordt permanent onderdeel van de muur! Ze kunnen daardoor eeuwenlang meegaan zonder dat hun kleuren of details vervagen. Fresco-schilders moesten snel werken zodat het schilderij was aangebracht voor het gips droog was. Maar ze mochten ook geen foutjes maken, want zodra het gips droog was, kon je niets meer aanpassen!

De andere techniek die ontwikkeld werd is het mozaïek. Mozaïek is een kunstvorm waarbij een grote afbeelding wordt gemaakt uit een groot aantal kleine gekleurde steentjes. Ze kunnen op de vloer of in een wand ingelegd worden. Mozaïeken zijn over het algemeen zeer duurzaam en kunnen eeuwenlang meegaan zonder veel van hun kleur of detail te verliezen.

De eerste christenen hebben deze twee technieken niet zelf uitgevonden, maar namen de technieken over van de Romeinen, die ze op hun beurt hadden geleerd van de Grieken.

Noteer in de vakjes: F als het een fresco is, M als het een mozaïek is.

..... is een schildertechniek om iconen rechtstreeks op te maken. Het begint allemaal met een verse, natte laag van kalk - die lijkt op - dat op een muur of plafond wordt gesmeerd. Terwijl dat kalk nog is, beginnen kunstenaars onmiddellijk te schilderen. Daarom heet deze techniek ook fresco, wat het Italiaanse woord voor “.....” is.

Wat gebeurt er met de verf wanneer de kalk opdroogt?

.....

Waarom moesten fresco-schilders snel werken?

.....

Waarom was het heel erg als ze foutjes maakten?

.....

De andere techniek die gebruikt werd om iconen te maken is het Dat is een kunstvorm waarbij een grote afbeelding wordt gemaakt uit een groot aantal kleine gekleurde Ze kunnen op de of in een gelegd worden.

De eerste christenen hebben deze twee technieken niet zelf uitgevonden, maar namen de technieken over van de, die ze op hun beurt hadden geleerd van de

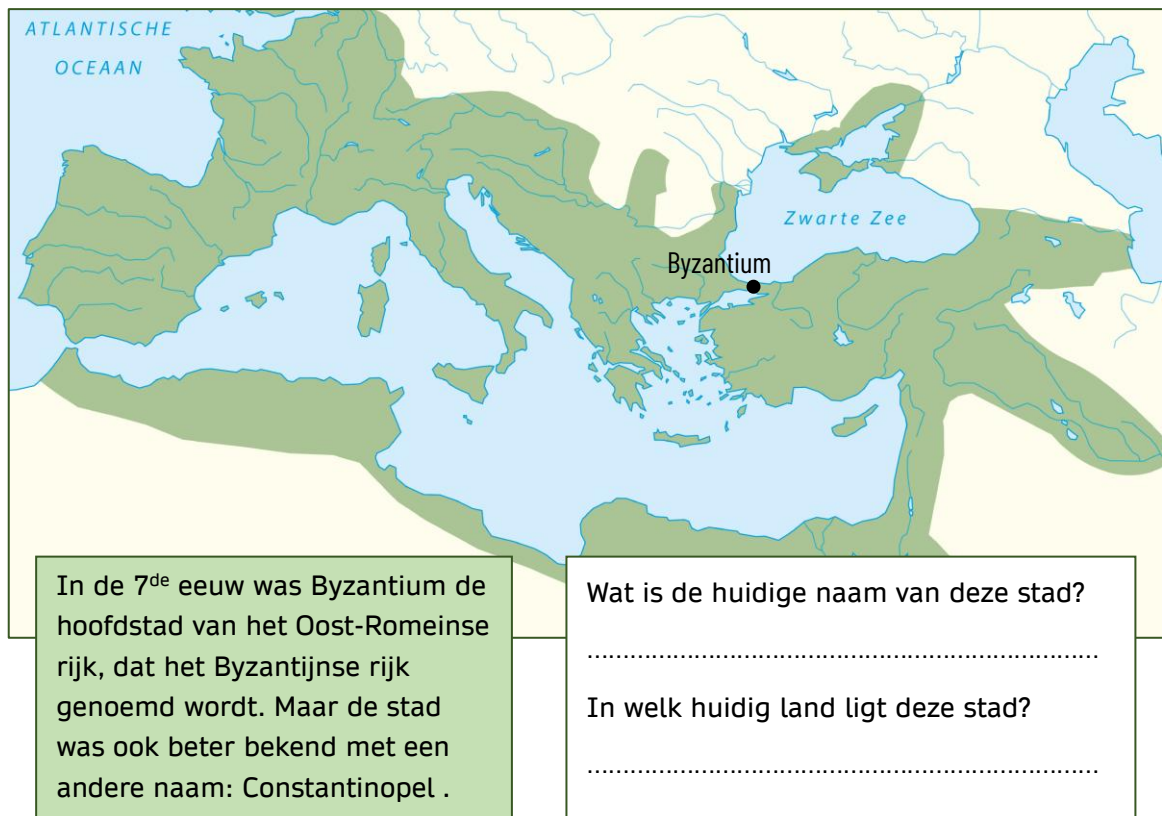
Leo de Derde en het iconoclisme

Christenen hebben altijd van iconen gehouden. Daarom versierden zij de kerken en hun huizen ermee. Pas rond de 7de eeuw hadden sommige keizers van Byzantium een vijandige houding ten opzichte van iconen, omdat ze van mening waren dat de aanbidding van iconen en heilige relikwieën een heidense gewoonte was.

In 730 na Christus verbod de Byzantijnse keizer Leo de Derde de verering van de iconen wegens het tweede gebod van God: "Gij zult geen andere goden maken. Gij zult voor hun niet buigen". Volgens het gebod van God mochten geen afgodsbeelden gemaakt en vereerd worden.

Zo begon de strijd tegen iconen. Die strijd heet iconoclisme. Iconoclisme was een verzet tegen de verering van de iconen waarbij iconen verboden waren en daarom verwijderd of vernietigd werden. In die periode werden veel iconen op hout, muren en boeken vernietigd.

iconoclasten

mensen die iconen vereerden

iconodulen

mensen die tegen de verering van iconen waren

In welke tijd ontstond er een vijandige houding tegenover iconen onder sommige keizers van Byzantium?

- ☐ 5e eeuw
- ☐ 6e eeuw
- ☐ 7e eeuw
- ☐ 8e eeuw

Waarom verbood keizer Leo de Derde in 730 na Christus de verering van iconen?

- ☐ omdat hij zelf geen christen was
- ☐ vanwege het tweede gebod van God
- ☐ omdat hij iconen lelijk vond
- ☐ omdat hij dacht dat iconen de stad onveilig maakten

Omwille van welk gebod van God, waren er tegenstanders van de iconenverering?

- ☐ “Gij zult niet doden”
- ☐ “Gij zult uw ouders eren”
- ☐ “Gij zult de sabbat heiligen”
- ☐ “Gij zult geen afgodsbeelden maken”

Wat betekent het woord 'iconoclasme'?

- ☐ verering van iconen
- ☐ verzamelen van iconen
- ☐ schilderen van iconen
- ☐ vernietiging van iconen

Kleur het juiste vakje groen om de zin volledig te maken.

In 730 na Christus verbood keizer Leo de Derde

het tweede gebod van God.

de verering van de iconen.

Hij vond dat de verering van iconen

tegen het tweede gebod van God ging.

zijn macht als keizer zou aantasten.

De tegenstanders van de verering van iconen werden

uit Byzantium verdreven.

iconoclasten genoemd.

De verdedigers van de verering van iconen werden

iconodulen genoemd.

door de keizer geprezen.

En wat denk jij? Een icoon van Jezus, de Zoon van God, is

Gods beeld.

een afgodsbeeld.

Koningin Irene en het 7de Oecumenische Concilie

Na het overlijden van Leo de Derde kwam keizer Leo de Vierde aan de macht, die de strijd tegen de iconen voortzette. Maar in 780 overleed Leo de Vierde en werd zijn vrouw Irene keizerin van het Byzantijnse rijk. Zij was een iconodule. Weet je nog wat betekent?

Keizerin Irene riep in 787 het 7e Oecumenische Concilie bijeen. Tijdens dit concilie werd besloten dat wanneer een christen een icoon vereert, hij of zij eer en respect uitdrukt voor de persoon die op het icoon is afgebeeld. Iconen zijn immers geen afgodsbeelden. In dit concilie werd ook beslist dat het vereren van de iconen verplicht was voor alle Orthodoxe christenen. Dankzij dit concilie kwam er een einde aan het iconoclasme.

Het is dus toegestaan om de Zoon van God, Jezus Christus, af te beelden op een icoon, omdat Hij mens is geworden in de persoon van Jezus. De Heilige Geest wordt ook vaak afgebeeld in de vorm van een duif, zoals Hij zich openbaarde tijdens de doop van Jezus. En de Heiligen mogen afgebeeld worden op iconen, omdat ze geheiligd zijn door de Heilige Geest.

Wanneer we een icoon van een Heilige vereren, eren we de aanwezigheid van de Heilige Geest in hem of haar en vragen we hem of haar om voor ons te bemiddelen bij God. Het is dus goed om iconen te vereren, maar we mogen ze niet aanbidden. Je kan immers alleen God aanbidden.

Een concilie is een vergadering van bisschoppen en patriarchen waarin zij met elkaar discussiëren en waar ze beslissingen nemen over het Orthodoxe geloof. Vaak duurt zo'n vergadering vele dagen. De belangrijkste concilies werden de Oecumenische Concilies genoemd. Het concilie dat keizerin Irene organiseerde, was het laatste Oecumenische concilie.

Wat was de houding van keizerin Irene ten opzichte van iconen?

- ☐ iconoclast
- ☐ iconodule
- ☐ neutraal
- ☐ tegenstander

Wanneer vond het 7e Oecumenische Concilie plaats?

- ☐ 700 na Christus
- ☐ 730 na Christus
- ☐ 780 na Christus
- ☐ 787 na Christus

Welk belangrijk besluit nam het 7e Oecumenische Concilie?

- ☐ Het vereren van iconen werd verboden.
- ☐ Het vereren van iconen werd toegelaten voor orthodoxe gelovigen.
- ☐ Het vereren van iconen werd verplicht voor alle orthodoxe gelovigen.
- ☐ Het vereren van iconen mocht als je het stiekem deed.

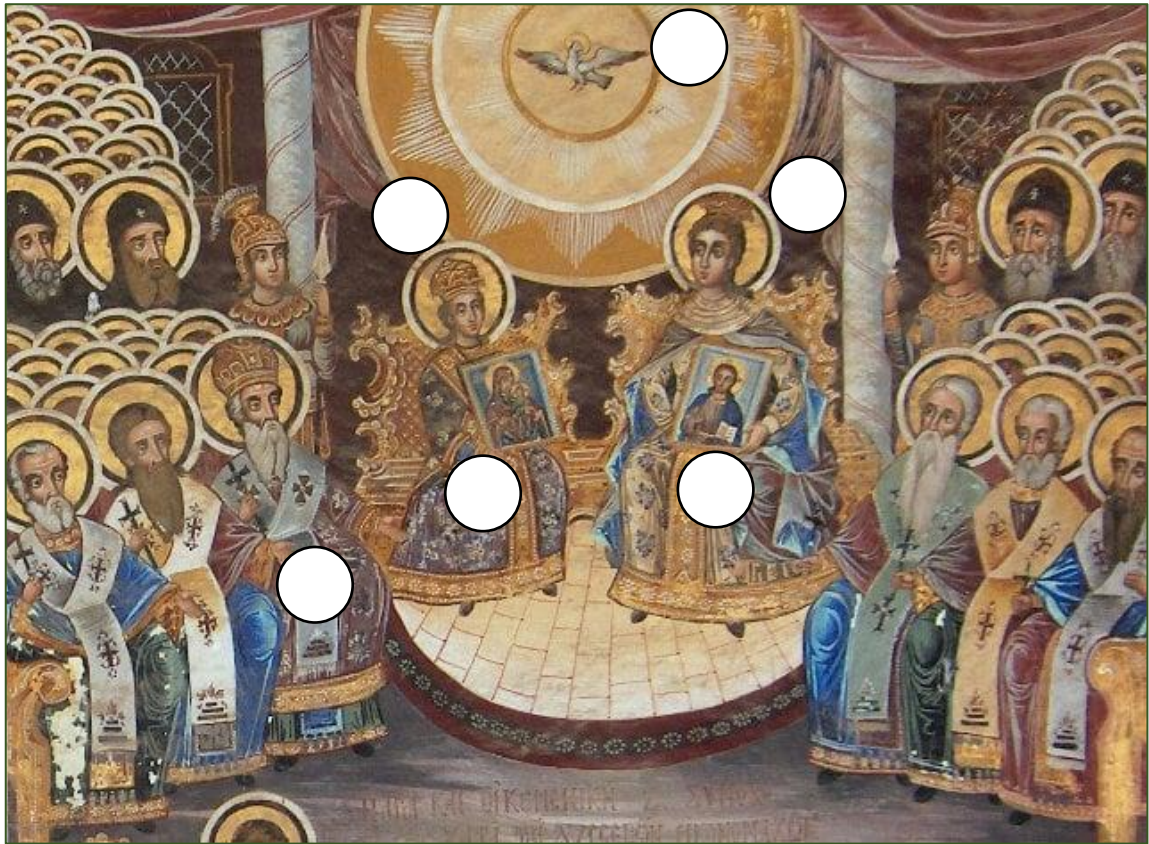
Waarom mogen heiligen worden afgebeeld op iconen?

- ☐ omdat ze goddelijke wezens zijn
- ☐ omdat ze bovennatuurlijke krachten hebben
- ☐ omdat ze geheiligd zijn door de Heilige Geest
- ☐ omdat ze belangrijke historische figuren zijn

Waarom mag je een icoon wel vereren, maar niet aanbidden?

- ☐ omdat een icoon slechts een afbeelding is
- ☐ omdat een icoon niet belangrijk is
- ☐ omdat een icoon door mensen is gemaakt
- ☐ omdat je enkel God mag aanbidden

Bekijk goed het icoon van het 7de Oecumenisch Concilie. Schrijf de nummertjes op de juiste plaats.

1. de keizerin Irene
2. de zoon van de keizerin, Constantijn
3. de patriarch van Constantinopel
4. de Heilige Geest
5. het icoon van de Moeder Gods
6. het icoon van Christus

Mijn naam is en ik ben
keizerin van het Byzantijnse rijk. Ik ben
w..... van keizer Leo de Vierde.
Mijn man was een t..... van de
iconen. Hij is gestorven in 780. Nu, 7 jaar na zijn dood
maak ik onmiddellijk een einde aan iconoclasme.
I..... mogen opnieuw overal
..... worden maar niet aanbeden.

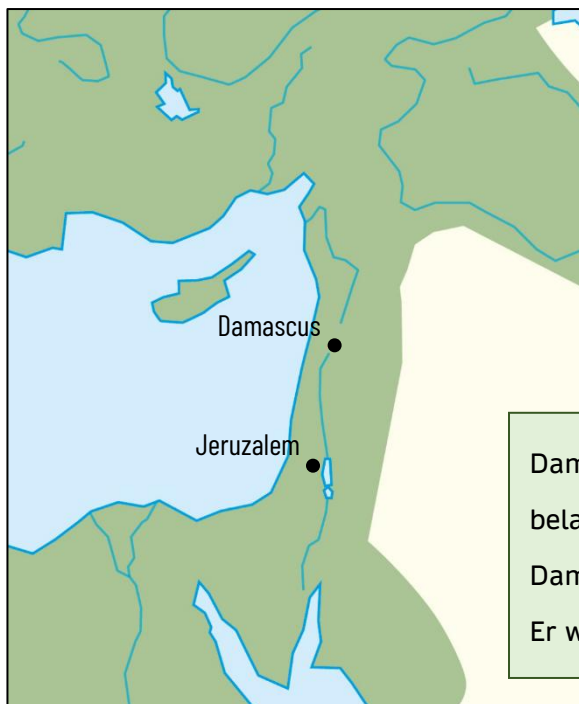

De leer over de iconenverering

Johannes van Damascus staat bekend als de voornaamste verdediger van iconen. Hij legde uit dat er in sommige passages van de Bijbel toestemming werd gegeven voor het maken van beelden. Het Oude Testament verbood het afbeelden van God omdat niemand Hem toen had gezien, maar alleen van Hem had gehoord.

Maar met de menswording van de Zoon van God, Jezus, veranderde dit. Toen de Zoon van God zichtbaar was geworden, toen Hij als mens geboren was, kon Hij afgebeeld worden.

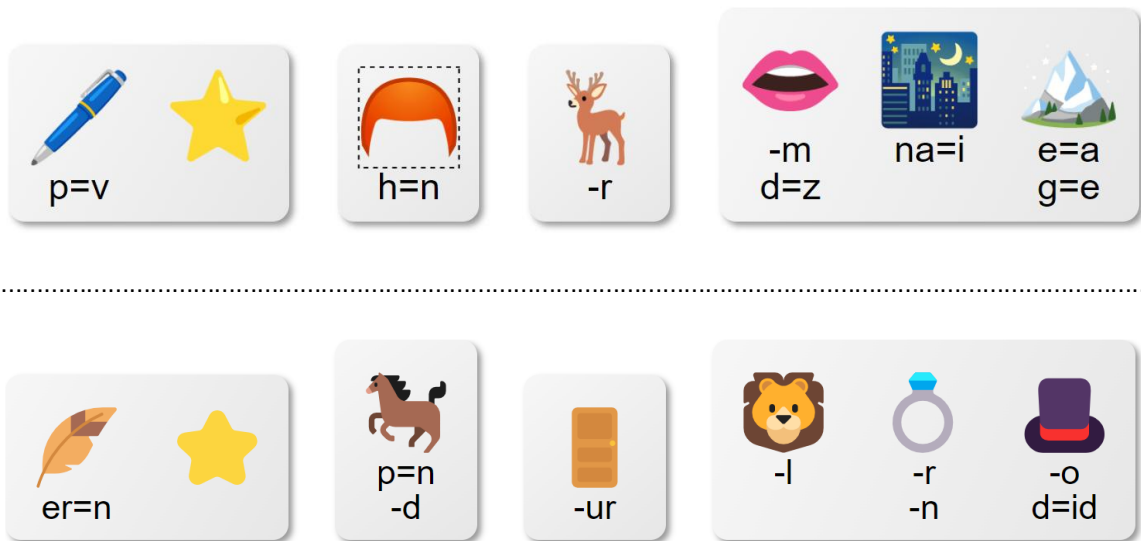
Voor orthodoxe gelovigen is een icoon als een “venster naar het onzichtbare”. Dit betekent dat het hen helpt om te voelen dat ze contact hebben met God en de heiligen, ook al kunnen ze die niet zien. Wanneer iemand bidt bij een icoon, maakt hij vaak een kruisteken, buigt hij, of kust hij het icoon. In de kerk plaatsen mensen kaarsen voor het icoon op speciale staanders.

Iconen worden ook wel “vensters naar de eeuwigheid” genoemd. Ze geven een glimp van de Hemel en Gods Koninkrijk. Dit helpt gelovigen om even los te komen van hun dagelijkse leven en zich verbonden te voelen met de onzichtbare wereld. Het lijkt soms alsof de iconen terugkijken naar ons terwijl wij naar hen kijken.

Damascus is al sinds de oudheid een belangrijke en rijke handelsstad. Vandaag is Damascus de hoofdstad van
Er wonen nog steeds veel christenen.

Hoe kan een icoon worden beschouwd?

Waarvoor staat Johannes van Damascus bekend?

- ☐ Hij was een zeer bekend schilder van iconen
- ☐ Hij werd rijk door het verkopen van iconen
- ☐ Hij was de bekendste voorstander van iconen
- ☐ Hij wilde de verering van iconen verbieden

Waarom werd het afbeelden van God in het Oude Testament verboden?

- ☐ omdat men de technieken voor het maken van afbeeldingen nog niet kende.
- ☐ omdat God geen afbeelding van zichzelf wilde hebben.
- ☐ omdat het afbeelden van God als een vorm van afgoderij werd beschouwd.
- ☐ omdat niemand Hem had gezien, maar alleen van Hem had gehoord.

Waardoor werd het afbeelden van God mogelijk?

- ☐ de Blijde Boodschap aan Maria
- ☐ de Kruisiging van Jezus
- ☐ de Verrijzenis van Jezus
- ☐ de menswording van de Zoon van God, Jezus.

Hoe kunnen gelovigen hun respect tonen voor een heilige afgebeeld op een icoon?

- ☐ door geld te doneren aan de kerk.
- ☐ door een kruisteken te maken bij het icoon en het te kussen.
- ☐ door het icoon aan de muur te hangen.
- ☐ door het icoon na te tekenen.

Keizerin Theodora en de zondag van de Orthodoxie

Het 7e Oecumenische Concilie had bepaald dat het vereren van iconen verplicht was voor alle orthodoxe gelovigen, maar het duurde nog vele jaren voordat iconen opnieuw hun plek zouden vinden in de kerken. Dit was mede te danken aan Keizerin Theodora.

In 847 riep Keizerin Theodora een synode bijeen in Constantinopel. Deze synode besloot tot de herplaatsing van iconen in alle orthodoxe kerken.

Elk jaar vieren we deze belangrijke gebeurtenis op de eerste zondag van de Grote Vasten, bekend als “De Zondag van de Orthodoxie”. Dit feest wordt ook wel de Triomf van de Orthodoxie genoemd, omdat we dan de overwinning van de iconenvereerders in de iconenstrijd herdenken.

Een **synode** is, net als een concilie, een bijeenkomst van bisschoppen om er te discussiëren en beslissingen te nemen over het geloof. Maar er zijn twee verschillen:

- Aan een concilie nemen bisschoppen uit de hele orthodoxe wereld deel, terwijl een synode vaak slechts bisschoppen uit een deel van de orthodoxe wereld telt.
- Op een synode kunnen ook gewone priesters en soms zelfs leken uitgenodigd worden. Dat kan bij een concilie niet.

Daarom is een concilie meestal belangrijker dan een synode.

Wie speelde een belangrijke rol bij het herstellen van de plaats van iconen in de kerken?

- ☐ keizerin Irene
- ☐ keizer Constantijn de Grote
- ☐ keizerin Theodora
- ☐ keizer Leo de derde

Wat werd besloten tijdens de synode onder leiding van keizerin Theodora?

- ☐ Het verbod op het vereren van iconen werd gehandhaafd.
- ☐ Iconen werden alleen toegestaan in privégebedsruimtes.
- ☐ Iconen werden heringevoerd in alle orthodoxe kerken.
- ☐ De verering van iconen werd beperkt tot specifieke feestdagen.

Waarom wordt het feest van de Orthodoxie ook wel de Triomf van de Orthodoxie genoemd?

- ☐ omdat het de dag is waarop de orthodoxe kerk werd gesticht
- ☐ omdat het de overwinning van de iconenvereerders in de iconenstrijd viert
- ☐ omdat het de dag is waarop de iconen voor het eerst werden gemaakt
- ☐ omdat het de dag is waarop de Byzantijnse keizer werd gekroond

Zet de nummertjes op de juiste plaats op het icoon:

1. keizerin Theodora
2. haar zoon Michael
3. patriarch Methodios
4. icoon van Moeder Gods
5. icoon van Jezus

Herhaling

Mandylion	● een ondergronds gangenstelsel, vooral bedoeld voor het begraven van doden
catacomben	● schildertechniek op een soort natte gips
fresco	● overwinning van de iconenvereerders in de iconenstrijd
iconoclasme	● niet door mensenhanden gemaakt portret van Jezus Christus
concilie	● tegenstand tegen de verering van iconen
Zondag van de Orthodoxie	● een vergadering van bisschoppen waarin zij discussiëren en waar ze beslissingen nemen over het Orthodoxe geloof.

Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde

	7 ^{de} Oecumenische concilie
	De vervolgingen van de christenen
	Gebruik van christelijke symbolen in de catacomben
	Het Mandylion van Christus
	Iconen van de Moeder Gods door de Evangelist Lucas
	Iconoclasme
	Ontwikkeling van fresco en mozaïek voor orthodoxe iconen
	Zondag van de Orthodoxie

Schrijf de juiste beschrijving bij de iconen:

het 7de Oecumenisch concilie

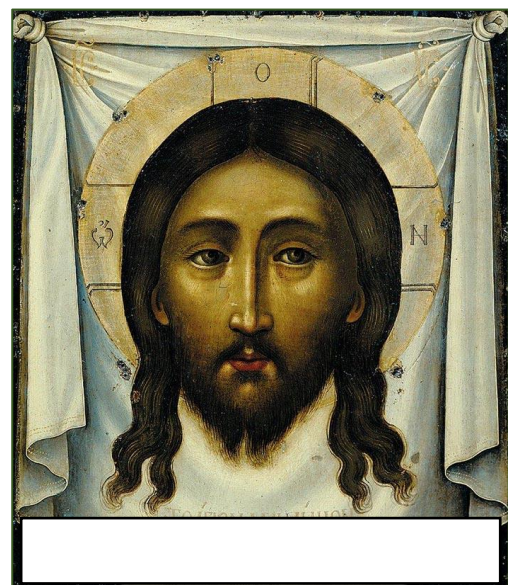
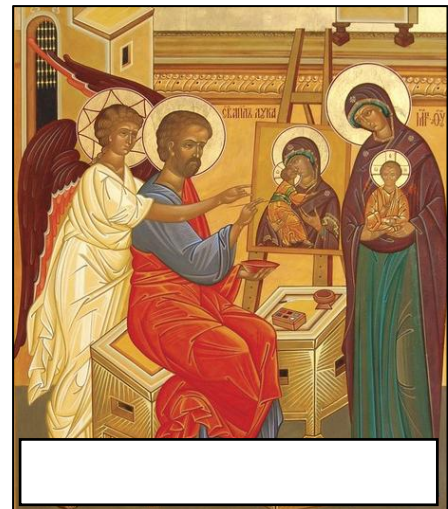
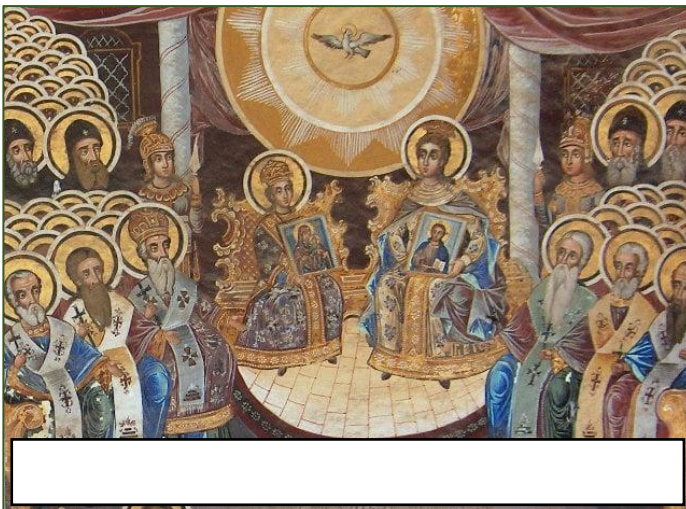
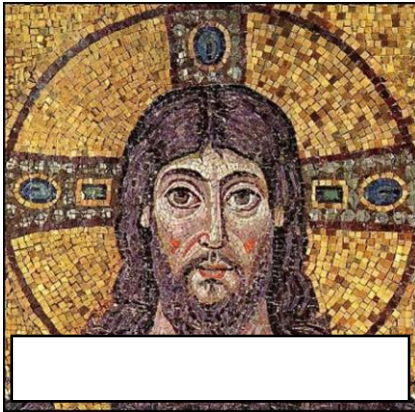
mozaïek

Iconoclasme

de evangelist Lucas

fresco

Mandylion

Vul de ontbrekende woorden in:

Het eerste icoon, dat “het doek van Edessa” of “het” heet, werd volgens de overlevering door zelf gemaakt. Het is een relikwie waarop het van Jezus te zien is.

....., een van de vier Evangelisten, was niet alleen de auteur van een Evangelie, maar ook een uitstekend schilder. Hij schilderde de eerste iconen van Deze iconen werden later vele malen gekopieerd door verschillende iconenschilders.

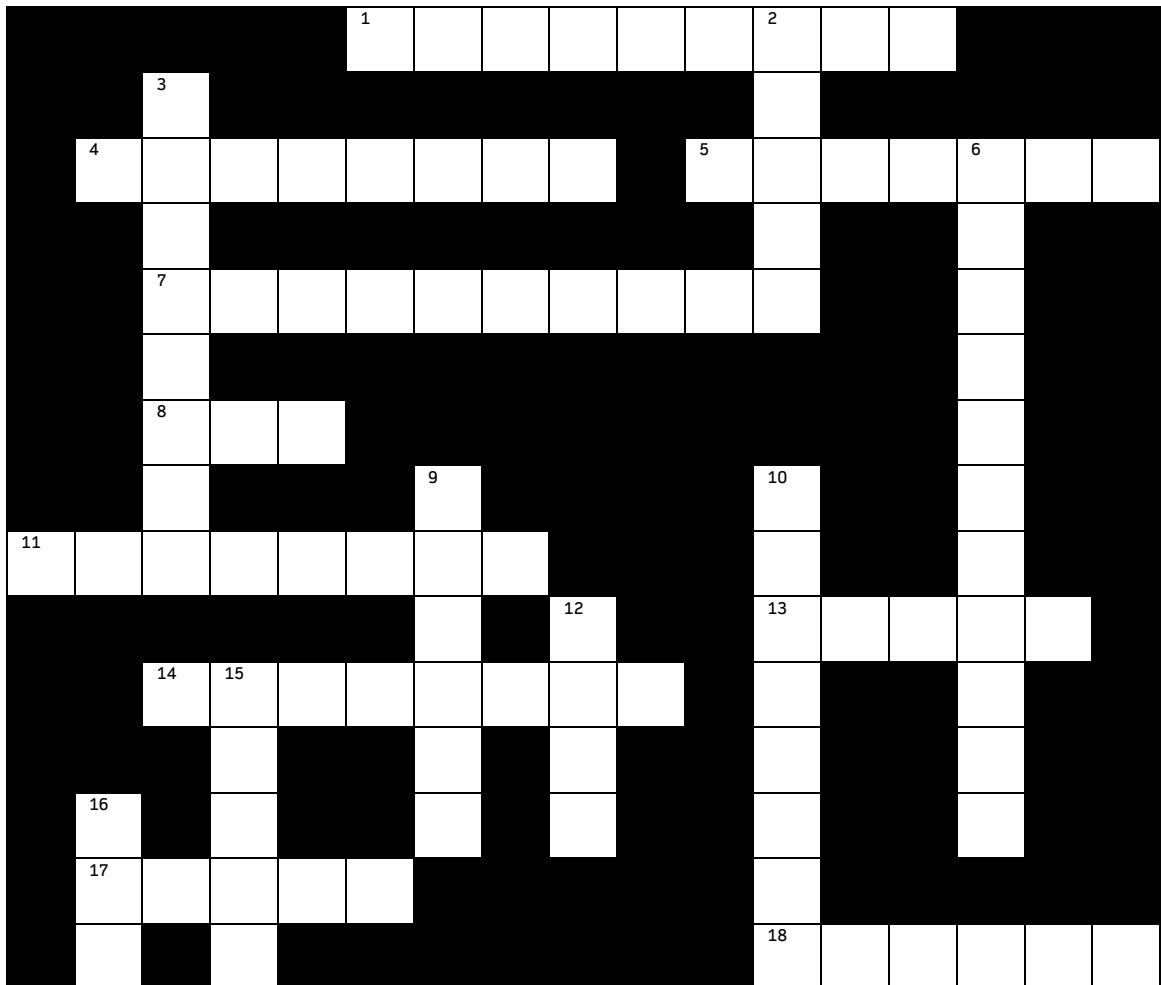
Gedurende 250 jaar werden de christenen vervolgd. Een van de veiligste plekken voor hen waren de Daar begonnen christenen de muren te versieren met

Na de periode van vervolging en de daaropvolgende vrijheid voor christenen om te bouwen, ontstonden twee nieuwe technieken: het en het Deze werden door christenen gebruikt om iconen te maken. De eerste christenen hebben deze twee technieken niet zelf uitgevonden, maar namen de technieken over van de , die ze op hun beurt hadden geleerd van de

In 730 na Christus verbod de Byzantijnse keizer de verering van de iconen wegens het tweede gebod van God. Volgens het gebod van God mochten geen gemaakt en vereerd worden. Zo begon de strijd tegen iconen. Die strijd heet

Keizerin riep in 787 het 7e Oecumenische bijeen. Daar werd besloten dat wanneer een christen een icoon vereert, hij of zij eer en uitdrukt voor de persoon die op het icoon is afgebeeld. Daarmee kwam er een einde aan het iconoclasme.

In 847 riep Keizerin een bijeen in Constantinopel. Daar werd besloten tot de herplaatsing van iconen in alle orthodoxe Elk jaar vieren we deze belangrijke gebeurtenis op de eerste zondag van de grote Vasten, bekend als “.....”.

Horizontaal

- 1 niet door mensenhanden gemaakt portret van Christus
- 4 voorstander van verering van iconen
- 5 icoon dat samengesteld is uit kleine gekleurde steentjes
- 7 onderaards gangenstelsel voor begraafplaatsen
- 8 voornaam van de Byzantijnse keizer die de verering van iconen verbood
- 11 keizerin die de Zondag van de Orthodoxie ingesteld heeft
- 13 evangelist die ook een uitstekend schilder was
- 14 de bekendste verdediger van iconen was Johannes van ...
- 17 keizerin die het 7de Oecumenische concilie bij elkaar riep
- 18 Mandyion wordt ook het "doek van ..." genoemd

Verticaal

- 2 een afbeelding van Jezus, Moeder Gods of heiligen
- 3 een vergadering van bisschoppen en patriarchen waarin zij met elkaar discussiëren en waar ze beslissingen nemen over het Orthodoxe geloof
- 6 tegenstand tegen verering van iconen
- 9 schildertechniek op natte gips
- 10 deel van het lichaam van een heilige of een voorwerp van een heilige
- 12 symbool van de Heilige Geest
- 15 symbool van hoop en stevigheid in het geloof
- 16 kleur van het doek van Edessa

Een icoon is niet zomaar een portret. Niets van wat er op een icoon staat, is toeval. Alle onderdelen van een icoon hebben een betekenis. Iconen bevatten immers heel wat symbolen. Die leer je in de volgende lesbundel kennen.